

Finansdepartementet

En gemensam utbildning inom statsförvaltningen (SOU 2020:40)

Kammarrätten ställer sig i grunden positiv till en gemensam utbildning inom statsförvaltningen, men önskar lämna följande synpunkter.

Domstolarnas oberoende ställning

Kammarrätten anser att domstolarnas konstitutionella särställning inte i tillräcklig grad har beaktats vid utformandet av förslaget till gemensam utbildning inom statsförvaltningen.

Domstolarnas uppdrag skiljer sig väsentligt från de statliga förvaltningsmyndigheternas. Detta framgår redan i 1 kap 8 § regeringsformen och understryks ytterligare genom att rättskipningen vid grundlagsreformen 2010 tilldelats ett eget kapitel, skilt från de statliga förvaltningsmyndigheternas. Motiveringen till det var att tydliggöra domstolarnas särställning i det konstitutionella systemet och markera vikten av ett oberoende och opartiskt domstolsväsende (prop. 2009/10:80 s. 120). Kammarrätten vill här särskilt peka på att det med en oberoende och opartisk domstol måste förstås en domstol som är oberoende av både den verkställande makten och parterna i målet.

De allmänna förvaltningsdomstolarnas uppdrag är att överpröva myndigheters beslut. Detta sker genom en tvåpartsprocess där myndigheterna i fråga blir part i domstolen. Att domstolens anställda genomgår en gemensam utbildning i syfte att bland annat skapa en gemensam identitet och samsyn med samma myndigheter anser kammarrätten är olämpligt. Till detta kommer att det är av yttersta vikt att domstolarnas oberoende inte kan ifrågasättas. Det gäller inte

Postadress

Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress

Birger Jarls Torg 5

Telefon

08-561 690 00

E-post: kammarrattenistockholm@dom.se

Internet: www.kammarrattenistockholm.domstol.se

endast risken för faktisk påverkan, utan även hur situationen kan uppfattas av utomstående.

I den avvägning som måste göras mellan det förtroende som skapas genom den gemensamma utbildningen inom statsförvaltningen och förtroendet för domstolarnas oberoende ställning, anser kammarrätten att det senare bör väga tyngre. För att säkerställa domstolarnas oberoende är det av stor vikt att inte endast ordinarie domare undantas från skyldigheten att genomgå utbildningen. Detta undantag måste även omfatta andra anställda och uppdragstagare som utför dömande uppgifter, så som fiskaler, assessorer, nämndemän, föredragande jurister och notarier. Det kan utifrån samma argument övervägas om inte domstolarna som helhet bör undantas från den gemensamma utbildningen inom statsförvaltningen.

Grundutbildningens omfattning och form

Remissinstanserna har särskilt ombetts att lämna synpunkter på om förslaget till obligatorisk utbildning för statsanställda ska omfatta samtliga anställda eller begränsas till att endast omfatta nyanställda.

Förslaget till gemensam utbildning inom statsförvaltningen är mycket ambitiöst och det kan ifrågasättas om den nytta som utbildningen avser att uppnå står i rimlig proportion till den kostnad som en skyldighet för samtliga anställda att genomgå utbildningen skulle innebära. Till detta kommer de skilda förutsättningar och förkunskaper som de anställda har, där anställda i domstol generellt sett har mycket goda kunskaper inom de områden som utbildningen omfattar. Kammarrätten anser därför att den obligatoriska utbildningen för statsanställda endast bör omfatta nyanställda. Detta är även i linje med att utbildningen ska vara anpassningsbar och flexibel genom att bland annat beakta verksamhetens karaktär och de anställdas förkunskaper.

Utifrån kravet på utbildningens anpassningsbarhet och flexibilitet anser kammarrätten vidare att det går att ifrågasätta om utbildningen överhuvudtaget bör vara obligatorisk. Ett rimligare och bättre avvägt förslag skulle vara att det istället är upp till myndigheten att avgöra om utbildningen ska vara frivillig eller obligatorisk utifrån det individuella behov som varje anställd har.

Kammarrätten vill även framhålla att förslaget till gemensam utbildning inom statsförvaltningen i många delar är oklart och lämnar flera frågor obesvarade. Som exempel kan lyftas den gränsdragningsproblematik som uppkommer när en ordinarie domare har andra uppdrag inom den statliga förvaltningen, t.ex. som ledamot eller ordförande i en statlig nämnd. Likaså är det oklart vem som ska stå för kostnaderna när uppdragstagare, så som nämndemän, ska genomgå utbildningen. Mot bakgrund av förslagets betydande omfattning kan det även ifrågasättas varför inte fler remissinstanser har getts tillfälle till yttrande.

Detta yttrande har beslutats av tf. kammarrättspresidenten Mari Andersson med administrativa fiskalen Matilda Ericson som föredragande. I handläggningen har också kanslichefen Heléne Löving och administrativa föredraganden Tomas Lif deltagit.

Mari Andersson

Matilda Ericson

Kopia till

Övriga kammarrätter

Hovrätterna

Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm

Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DOM

Domstolsverket

Kammarrättens intranät

Tidningarnas telegrambyrå